

Jöns Dumboms frieri till Greta i Qvista /

Hällgren, Andreas Gustaf

81 A Br.

Jöns Dumboms
Brieri

till

Greta i Qwista,

af

Andreas S

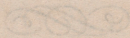
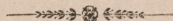
Min kära gosse, blif ett fän,
Så går dig allting wäl i händer! —
Så warnade en mor sin son
Från första stunden han fick tänder.

Hällgren.

Innehåll.

1. Julkalaset i Dvista.
2. Den owäntade gästen och öfverraskningen.
3. Hemmet och förklaringen af de stora under-
verken.
4. Det moderliga rådet.
5. Farfars warning.
6. Bedröfwelse och bryderi.
7. Den färkomna underrättelsen.
8. Den owäntade skatten.
9. Den stora frieri=resan, det underbara mötet
och den gamla bekantskapen.
10. Frieries.
11. Enleveringen.
12. Lyckan och kärleken.

Julkalaset i Qwista.

I Qwista glimmade i skåp och skrubbar,
 Greta blänkte med en sprittny kam,
 Högst wid bordet sutto tjocka gubbar
 Ur långa pipor blåsa röken fram.

Dörren öppnades och straxt inträdde
 Kolar=Olle med en stor fiol,
 Och stråken sedan, som han företedde,
 Den räckte öfwer både bord och stol.

Och Koppar=Nisse, som bor midtemot'en,
 Kom så godt som uti samma spår,
 Glädtigt hoppande på ena foten,
 Med Ladgårds=Brita uti eldrödt hår.

Till Qwista nalkades nu stora flockar,
 Från när och fjerran, under högljudt larm,
 I skinkaschetter och i långa rockar,
 I röda kjortlar och i rosig barm.

Qwist=far helsades med hoek och bugan,
 Olle tummade nu toner fram;
 Genast höjde sig ett forl kring stugan,
 Kors för tusan, hwilket muntert glam!

Ru will jag wåga, om det wore nacken,
 Hans ljud skall hbras upp till himlens hwalf,
 Sad' Olle och drog sta' med klacken,
 Så stugan darrade och taket skall.

Kors, sade Nisse, hwad det här uppeggar,
 Och Ladgårds-Brita midt om lifwet fick,
 Snart likt en eldqwast omkring stugans wäggar
 Ru håret fladdrade och benen gick.

Nå, Stortorps-Anders, kan ni ännu hör'a't,
 Sad' mjölnarns Anna, kors jag tror ni sof.
 Då strök han håret bakom ena brat
 Och hwiska sakta: Ack, om jag får lof?

Se Jöns! sad' Greta, han står fri och ledig,
 Så glad och qwick som myggen i April,
 Hon frågte straxt: nå, har du bena med dig,
 Så låt oss pröfwa, hwad de duga till?

Ja, sade Qwist-sar, hur är med kurtisen,
 Han står der, tror jag, likasom en mur?
 Då stack jag hatten från mig in i spisen
 Och slog för Greta straxt en krumelur.

Sikwäl jag sade: Ack, hon får ursäkta,
 Om jag ej rätt det här förstår mig på;
 Nog har jag också warit med och säkta,
 Men aldrig har jag ändå frestat två.

Se Anders! sade hon med stora wårтан,
 Hur han i ärmarne går på i fläng!
 Bewars! sad' jag, om jag får lof i skjortan,
 Ej barnas jag wäl för en swäng.

Å, sade Greta, deraf har du heder!
 Och blef så pigger som ett winterny.
 Nu golfwet gungade som tunna bräder,
 Och skjorteln fläktade i himmels sky.

Det, sade Olle, annat war till tacken,
 Se, huru han sig håller styf och rak!
 Dermed fick han en sådan smäll af klacken,
 Så att fiolen flög högt upp i tak.

Ack! utbrast Olle, och hans knän sågs swigta,
 Nu lär det blifwa månljust i mitt hus.
 Swad skall jag wäl nu för min gumma dikta,
 Att det ej slutas med karbaserus.

Ja! fortsfor Olle, du, som detta wälla',
 I sanning gjort mig ganska stor förtret;
 Min kära hälft jag nu får underhålla
 Med blotta ljudet af min bastrumpet.

Den owäntade gästen och öfverraskningen.

Ett klingklang hördes utaf bjellrors läten;
 Hvem här? sad' Qwist=far med förundran stor.
 Nå se, wår länsman sjelf är ej förmäten,
 Välkommen! sade han, min hjertans bror.

I det han wänligt båda händern fattar,
 Stod han så ödmjuk under hock och krus;
 Kors! inföll han: hwad jag mig lycklig skattar
 Se länsman, gästande mitt ringa hus.

Nu alla gubbar ifrån bordet stiga
 Och Greta skyndar med ett lhus i han'n.
 Se här, sad' Qwist=far, du mitt barn skall niga
 För ortens nya kronbefallningsman.

Med dubbla ögon på sin stora näsa
 Han sad': jag wet ej hur det kommer till,
 Men i er dotters ögon tycks man kunna läsa
 Allt hwad man uti denna werlden will.

Lyst wid dörren stod jag helt allena,
 Greta slämtade, war het och warm.
 Nu jag tänkte: kors! hwad kan hon mena?
 Hwarmed pyflar hon der i sin barm?

Men med samma fick jag fatt i armen,
 Greta rodnade och röd blef hyn.
 Swad står på? jag sade, har hon lam i barmen?
 Store himmel! o, nej hwilken syn.

Hwilket wirrwarer för min stackars panna!
 Hwar är hufwudet, hwar är min hatt?
 Nu han tofig blef, sad' mjölnarns Anna,
 Just i samma som jag sad' god natt!

3.

Hemmet och förklaringen af de stora
 underwerken.

Sen jag ilade i raswildt lopp,
 Började helt ifrigt kulta.
 Öppna! skrek jag, dörren opp!
 Hör mig, kära Kassa Kulta!

Hastigt öppnas på wid gafwel dör'n.
 — Nu ä' trolsen icke njugga —
 Gafwen I go' wänner, sett en björn
 Någon gång så der i nattens skugga?

Lik en snurra jag kring stugan for,
 Sedan jag omkring mig stirrat;
 Frågte slutligt: Är jag hemma, mor,
 Eller har jag mig förirrat?

Min son, hon sade, i min' armar kom!
 Hvar hafwer du då gått och stabbat?
 Kom till mitt bröst och tala om
 De rika händelser dig drabbat.

Kors, mor! jag sade, är det er jag ser?
 Är icke jag af troll uppäten?
 Är det wäl sannt att jag är hemma här?
 Och lefwer jag i sjelfwa werkligheten?

Min son! hon sade, nå, men detta märk,
 Hur har jag icke anat faran!
 Hwad har du skådat då för underverk?
 Gud skyhde dig, min son, för maran!

J Dwista, sade jag, inunder moln af dam,
 Bland ortens rikaste patroner,
 Jag sett på Greta twänne späda lam,
 Ut i de mest förtrollande fasoner.

Ja, ifrån fotabjället intill hufw'et opp,
 Med tusen under är hon öfwerfällad;
 Sj finns en enda fläck på hennes kropp,
 Som icke är så der förtrollad.

Nå ja! hwad är wäl Dwist-sars stora gården
 Emot min Gretas stora ögonpar!
 Nej, ingenting finns stort i werlden,
 Som icke Dwistens Greta har.

4.

Det moderliga rådet.

Nå, nu förstår jag, sad' hon, hur det är;
 Åck, himlen dig derur förlose!
 Det gått så långt, att du har blifwit kär
 Upp öfver Bronen, min goße!

Gud tröfst' mig för dig! sade hon, min son,
 Du är wäl ännu icke sådant wuxen,
 Men underligt det är; hwar kom det från?
 Det kom ju så "perplext" i fluxen.

Men kryp då icke undan, sade hon, i wrån!
 När sådant der dig bländer,
 Du blifwer kanske hållen för ett fån,
 Som icke wet att det har twenne händer.

Kors! kärlek, inföll jag, är det så'nt der?
 War detta meningen med underdjuren?
 Ja, märkligt är det, när jag hör på er,
 Jag känner mig just klippt och skuren.

Åck! sade hon, nu kännes jag dig wid,
 Mitt blod i dina ådrov flamma.
 O, hwilken ljuf och herrlig tid,
 Då jag åt grefliga baron blef amma!"

Och hela orten talte om det qwal,
 Som röjde sig hos Dumboms Lotta,
 När far din, sad' hon, upphöjd till korpral,
 Stupade i slaget trettiåtta.

Och ögat sänkte sig i blick, så blyg.
 Ack! sad' hon, salig Dumbom,
 Hans underhållare war tjock och drög.
 Jag aldrig glömma kan min ungdom.

Men mor, jag sade, kan ni mig förklara,
 Hur frieri bör ega rum?
 Säg, skall för giftermål det då nödvändigt vara,
 Kors! deri är jag verkligen dum!

Nej, utom det man kan ej målet nå,
 Hon sad', ehuru dumt det dig må falla,
 Men huru ofta har man ej exempel på,
 Att dumheten går främst af alla.

Jo, sad' hon, om du blott begrep,
 En kyß att kunna åt dig rycka,
 Ty frieri har sina stora knep,
 Om man will göra rätt sin lycka.

Se'n kommer du med pomp och ståt,
 Förärande nånting som blänker;
 I hela bygden skall då bli en låt,
 Se, skall hon säga, hvad min Dumbom skänker!

Min sön! hon sade, ja, wid Gud,
 Här kunde du din lycka göra,
 Och henne du en dag som brud
 Ut i din farfars stuga föra.

Derföre kan du nu till farfar gå,
 Bed honom hålla hwad han loft på baken.
 Det kunde hända att han dör också,
 När han fått något hum om saken.

5.

Farfars warning.

Till farfar skyndande jag går,
 Hans tankar will jag röna,
 Och sprang igenom buskars snår,
 Så yrer som en höna.

Jag stod wid fängen i ett hopp,
 Ty gubben låg i blunder.
 Kors! sad' han, och slog ögat opp,
 Nå hwilket Herrans under!

Jag ref mig wildt i min peruk,
 Och sad' till farfar: ni skall weta,
 Jag är som från min' sinness bruk,
 Jag är ju gal'n i Greta.

Nej, sade han, hwad är det här?
 Kors! hwad du är dig wärdig!
 Ja, när dumheten blifwer kär,
 Straxt är han dårhusfärdig.

Nej, jag har ingen ro och rast
 För eder fluga, skall ni weta.
 Ack, om ni dog nu i en hast,
 Det bleswe då ett synd för Greta.

Se så! sad' gubben, hör du Jöns!
 Nej, håll med sådant inne,
 Jag tål alls icke så'na höns
 Som har fått fjum i linne.

Har sjelfwa fan fått magt med dig?
 Kors, hwilket stort elände!
 Här kommer du och skrämmer mig,
 Så håret står i ände.

Wet du att Dwist-sar är en man,
 Hwars hat skall gränslöst blifwa;
 Sin dotters hand nog aldrig han
 Ut Dumboms slägt skall gifwa.

Och flugan här med allt deri
 Som möjligt kan upptänkas,
 Skall bli ett mål för raseri,
 Kanffe i röda lågor sänkas.

Ja, om du öppnar mer din mund,
 Att tala om en qwinna,
 Jag fogar anstalt straxt på stund,
 Ett dårhus åt dig finna.

6.

Bedröfwelse och bryderi.

Han helt och hållet gjort mig stum,
 Han må det dumbhet kalla,
 Men hwem är icke något dum?
 Jo, dumma ä' wi alla.

Men, kors! jag står ju der jag står,
 Hur grymt mig ödet hånar!
 Se, Greta går ju der och trår,
 Och äfwen jag här trånar!

Hans stuga utaf grisar full,
 Det wore något dock att skänka,
 Men komma med en handfull mull,
 Hwad skulle hon då kunna tänka.

Med gubben mer sig höra för,
 Det wore kanske wädligt,
 Jag wäntar hellre tills han dörr,
 Det är dock mera rådligt.

Den kärkomna underrättelsen.

Hvar jag gick och hvar jag stanna',
 Greta låg jemt i min håg.
 När jag mötte mjölnarns Anna,
 Tyktes mig jag Greta såg.

Den som frieri har pröfwat,
 Wet nog hwad bekymmer är,
 När man allting är beröfwadt
 Ända intill vara kär.

Hvar'från taga namn och titel,
 Och presenterna dernäst?
 Jo, min farfars stora kittel,
 Den skall passa allra bäst.

Men hwad skall min Greta tänka,
 Då hon ej utaf mig hör?
 Tänk, om dertill kan sig länka,
 Att min farfar aldrig dörr!

Ja, bland jordens alla öden
 Swårast är att vara kär,
 Då man wänta skall på döden,
 Såsom nu är fallet här.

Våren kommer, lärkan spelar,
 Trasten sjunger dolt sitt språk,
 Men jag går ännu och trälar
 I ett ändlöft bråt och tråt.

Vecka efter vecka flinta,
 Gubben ej om något låts'.
 Man skall vara hård som flinta,
 För att lesiva så på trots.

Men en dag jag gick, fundera',
 Vände på min gamla hatt,
 Då kom Stortorps-Anders, gratulera':
 Gubben dörr kanske i natt.

Är han redan nedergräfwen?
 Frågte jag i bryderi,
 Och sprang så, med byxorna i näsven
 Dwistens Greta rakt förbi.

Som jag flugan warseblifwer,
 Ser jag dörren stå på glänt:
 Han med döden är och drifwer,
 Nå'nting stort har verkligt händt.

Hastigt rusande mot fången,
 Gick jag gubben ändå se,
 Farfar! dog ni så i fången?
 Dog ni kanske lesiwande?

Wittnesbördet war ofäswigt,
 Han låg tyst liksom en mur.
 Har ni dött, sad' jag för ewigt,
 Eller dog ni blott på lur?

Låt ej wreden längre räcka,
 Nej! stadfästa nu mitt hopp!
 Nej, ett berg war lätt att spräcka,
 Mot att wäcka honom opp!

Nu jag skall ej sakna titel:
 Jag tar namn af farfars sou!
 Nå, der blänker ju hans kittel,
 Kors! hwad han står blank i wrån!

Genast till en smed jag flyndar,
 Swilkens råd jag wedersor.
 Gud! han sade, så du syndar,
 Ristan görs af träd, min broor!

 8.

Den owäntade skatten.

Snart hör jag grannt ett bölände,
 Som mer och mer sig ökar.
 Jag tänkte: kors, man skall få se,
 Att gubben går och spökar.

Men se! hwad möter ej min syn:
 Här kommer midt i "floye"
 En stut med mörka ögonbryn,
 På håret lik en oxe.

Jag aldrig sett en sådan än,
 Nej kors, en så'n förbömd! —
 Hwar har han kunnat hafwa den?
 Kanste i fången gömd.

Då svarar smeden, der han står,
 Och släggas rasst med hammarn:
 Den stuten köpte han i går,
 På sjelfwa auktionskammarn.

 9.

Den stora frieri=vesan, det underbara mötet
 och den gamla bekantskapen.

Ja, gubben war sig alltid lik,
 Han wille soln skull' skina.
 Märkwärdigt nog, hur han war rik,
 Som Kessarn sjelf af China.

Se, hwilka klöfswar på hans tass,
 Se, hur han mig tycks mäta.
 Kors, han kom riktigt wäl till pass
 Den der, åt Dawistens Greta.

Jag genast tar och språkar'n an
 Och hugger efter horna,
 Men fick tillbaks ett swar, minsann,
 Så att jag tappa' skorna.

Jag ställde mig med ryggen rak
 Och hvilade på knäna,
 Samt gör ett nytt försök der bak,
 Men hufw'et mellan bena.

Jag wiste nu alls ingen rå'
 Hur fånga den krabaten,
 Men wid en grind jag passar på
 Och hoppar på kamraten.

Snart uppå stutens rygg jag satt
 — Må detta bli mitt sista —
 Med farfars kittel på min hatt
 Nu färden togs till Dwista.

Först gaf han till ett hisfligt hys
 Och hufw'et nederhyfte,
 Sen flög han som en jagad rys,
 Så strån och stickor ryfte.

Men under det han flög så der,
 Som hwar och en kan weta,
 Jag tänkte — Gud bewar oss här
 För snedsprång — uppå Greta.

Men när jag kom på stora bron
 Blef det ett hisfligt wäsen: —
 Helt säkert någon landspatron
 Som skumpar der i schäsen.

Men det war fan till tigerhy;
 — Se tänderna i truten, —
 Han har minsfann ett glas i bly
 Swarmed han ser på stuten.

Dch nu han frågade till sist:
 Är denne här från orten?
 Jag svarade: det är han wist,
 Min farfar sjelf har gjort'en.

Swar har du fått din kopparhjälm?
 — Han sad', — i kitteln nappa,
 Du kanske stulit den, din skälm,
 Då borde jag dig lappa.

Håll inne, sad' jag, med ert kladd,
 Det är just min begäran,
 Jag är i friar-ärnden stadd,
 Far fram min wäg med äran.

Till Dwista! sa'n, — nå fan ta sig!
 Jo jo, helt säkert käns man —
 Ah Gud, jag sad', bewara mig,
 Det är ju sjelfwa Länsman.

Nå, då är icke vidare —
 Han sad' — att föreläsa.
 Far wäl, du store riddare,
 Jag önskar lycklig resa.

Det war för mig en riktig pers
 Att kunna stuten fansa;
 Han kastar benen hers och twers
 Och will på twären dansa.

Han fruktar knappast lås och bom,
 — Det war mig en okristen —
 Han sprang direkte som han kom,
 In uti farstugwisten.

Jag tacka Gud nu tusenfällt,
 Låt dörrrens gångjern knarra,
 Men mötte der ett hån så kallt,
 Att sjelfwa stuten darra.

 10.

Frieriet.

Och hwad möter mer min syn!
 Jag stod der häpen fallen:
 Greta med ett tåradt bryn
 Låg sänfter ned på pallen.

En tystnad herrskar rundtomkring,
 Som ej af knäpp ens fördes,
 Och hvar och en sad ingenting,
 Blott snyftningarna hördes.

Nu Dvift-far tyster tändren skar
 Och ristar på sin arm;
 Till slut han sad': jag arma far,
 Det bränner i min barm.

Men ack jag swär wid himlens ljus
 Och wid des stjernor all:
 Att den som så har kränkt mitt hus,
 Min hämnd ej undgå skall.

Då höjde Greta upp sin röst,
 Fast ögats tår war stor:
 "Förbanna mig, men i ert bröst
 Haf miskund med en mor!"

Grymt sade han: jag djupt är stungen,
 Aldrig det förlätas kan;
 Jag som står så nära kungen,
 Jag, en ortens riksdagsman.

För öppen himmel får du ligga,
 Utan taf och utan bröd,
 Uti bygden må du tiggas,
 Lik en usling i sin nöd.

Du som med dygdens lagar skalkas,
 Har du ej fruktat faders hot?
 Om nu min dörr du mera nalkas,
 Du trampas neder af min fot.

Och länsmans-skurken skall jag döfwa,
 För både list och all förtret,
 Som kunde friden från mig röfwa
 Och barnet ur mitt hjerta slet.

11.

Enleveringen.

Då sade jag: o far, håhå,
 Så hård war icke min,
 När jag kom hem och dundra på,
 Nog tusan slapp jag in.

Och hwad för strunt ni wäsnas om,
 Ej blir man rik af dygd;
 Nu, Greta, i min fluga kom,
 Der skall du finna skygd.

Ja, ser du stuten som der står,
 Åh, ser ni honom, far:
 Nu Greta jag med hull och hår
 I dag för alltid tar.

Se så! röt gubben, godt och kort:
 Håll inne med ditt snack,
 Fort från min åsyn genast bort
 Båd' uslingar och pack.

Nu Greta i min famn jag tar
 Och lyfter högt i skyn,
 Och stuten henne ståtligt bar
 Igenom hela byn.

En sådan syn man ej sett för;
 Jag trippade så lätt
 Och öppnade min stugas dörr
 Och slöt den åter tätt.

 12.

Lyckan och Kärleken.

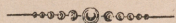
Och swor, wid kittel och wid stut,
 En ed, högtidlig, warm:
 Att den som nalkades min knut,
 Han krosas af min arm.

Då Greta sad': will du bli min,
 Fast jag så sjunken är,
 Då finns ej själ så ren som din
 Bland himlens syfkon här.

Men först, hon sad', den wara plär,
 Som werlden tar för tok;
 Nej, Greta, sad' jag, din skull är
 Ifall jag blifwit klok.

En dag kom Brita nigande,
 Och ref sig djupt i barm,
 Hon sad': jag kan ej tuga me'
 Att Qwist-sar dött af harm.

Nu är jag hemmansägare,
 Just nu i denna dag,
 Och Greta har en son på knä,
 Och länsman tackar jag.

Pris 8 fl. bfo.

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

